

SA's Leading Past Year

Exam Paper Portal

You have Downloaded, yet Another Great
Resource to assist you with your Studies 😊

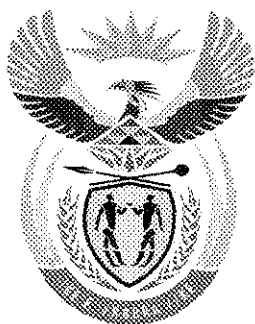
Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexampapers.co.za

**SA EXAM
PAPERS**

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KREITI YA 12

SEPEDI LELEMETLALELETŠO LA BOBEDI (SAL)

LEPHEPHE LA BOBEDI (P2)

DIBATSELA 2012

MEMORANTAMO

MEPUTSO: 80

Palomoka ya matlakala a memorantamo ke 11.

KAROLO YA A: RUBRIKI YA GO LEKOLA TAODIŠO [40]

	Khouto 7: Bokgoni bjo bobotse go fetiša.	Khouto 6: Bokgoni bjo bobotse kudukudu.	Khouto 5: Bokgoni bjo bobotse kudu.	Khouto 4: Bokgoni bja go kgotsofatša.	Khouto 3: Bokgoni bjo bo lekanego.	Khouto 2: Bokgoni bja go išega.	Khouto 1: Bokgoni bja go hlaelela kudukudu.
DITENG LE PEAKANYO (MEPUTSO 28)	80–100% 22½–28 -Diteng di laetša kwešišo ya go kgahliša ya ditaba. -Dikgopolo tša go butšwa tša go hlohla mogopolo. -Peakanyo le/ sengwalwakanywa sa mathomo se tšweleditše taodišo ya go hlamega gabotse kudukudu.	70–79% 20–22 -Diteng di laetša tšhalošo ye e tseneletšego ya ditaba. -Dikgopolo di a kgahliša, ke tša boikgopolelo. -Peakanyo le/ sengwalwakanywa sa mathomo se tšweleditše taodišo ya go hlamega gabotse kudu.	60–69% 17–19½ -Diteng di laetša tšhalošo ya go kwagala ya ditaba. -Dikgopolo tša go kgahliša, tša go goga šedi. -Peakanyo le/ sengwalwakanywa sa mathomo se tšweleditše taodišo ya go hlamega gabotse.	50–59% 14–16½ -Diteng di laetša tšhalošo ye e lekanego ya ditaba ka go kgotsofatša. -Dikgopolo ke tša mehleng, tša go se tsenelele. -Peakanyo le/ sengwalwakanywa sa mathomo se tšweleditše taodišo ya go amogalega ya magareng ya go nyalelana le lelemetlaleletšo la bobedi.	40–49% 11½–13½ -Diteng ke tša mehleng tša go fela di sa nyalelana. -Dikgopolo mo go ntši di tseleng fela di a ipušeletša. -Peakanyo le/ sengwalwakanywa sa mathomo se tšweleditše taodišo ya go hlamega gabotse ya lelemetlaleletšo la bobedi.	30–39% 8½–11 -Diteng ga di kwagale ka mehla, ga di nyalelana. -Dikgopolo ke tše nyane tša go fela di ipušeletša. -Bohlatse bja go hlaelela bja peakanyo le/ sengwalwakanywa sa mathomo. -Taodišo e hlagišitšwe ka bofokodi.	0–29% 0–8 -Diteng di fapogile ebile ga di nyalelana. -Dikgopolo di šarakane ebile di a hlakahlakanywa. -Ga go na peakanyo le/ sengwalwakanywa sa mathomo. -Taodišo e hlagišitšwe ka bofokodi.

POLELO, SETAELE LE PALOBO-HLATSE (MEPUTSO 7)	6-7	5-5½	4½	3½-4	3	2½	0-2
TLHAMEGO (MEPUTSO 5)	-Bohlatse bja temogo ye e tsenelētšego ya polelo. -Polelo le maswaodikga di laotšwe ka botlalo. -Polelomakgethe e šomišitšwe ka nepagalo. -Kgethontšu ke ya maleba mo gohle. -Setaele se se nepagetšego se tšweletša sererwa ka kgethontšu. -Taodišo e tloga e se na le ge e le phošwana go laetša gore e badišitšwe le go ntšhwa dipošo.	-Dintla di a latelana ebile di a nyalelana. -Mafoko le ditemana di hlamilwe ka nepagalo le thalošo e a kwagala. -Botelele ke bja maleba.	-Dintla tše nnyane tša maleba di tšweleditšwe. -Mafoko le ditemana gantši di hlamilwe ka tshwanelo le thalošo mo gontši e tloga e kwagala gabotse. -Botelele e nyakile goba bja maleba.	-Dintla tše dingwe tša maleba di laeditšwe. -Dipošo tlhamegong ya ditemana le mafoko fela thalošo e kwagala. -Botelele ke bja maleba.	-Bohlatse bja dintla tša maleba. -Mafoko le ditemana di fošagetše le ge thalošo ka kakaretšo e kwagala. -Botelele – telele kudu/kopana kudu.	-Dikgopolo tše dingwe di tšwele tseleng, go boima go latela kakaretšo ya dikgopolo. -Mafoko le ditemana ga se tša hamega, gomme thalošo ga e kwagale. -Botelele – telele kudu/kopana kudu.	-Dikgopolo di tšwele tseleng. -Mafoko le ditemana di šarakane ebile ga di tsenelane. -Botelele – telele/telelelele kopanakopana.

KAROLO YA B: RUBRIKI YA GO LEKOLA DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO TŠE TELELE [20]

Khouto 7: Bokgoni bjo bobotse go fetiša.	Khouto 6: Bokgoni bjo bobotse kudukudu.	Khouto 5: Bokgoni bjo bobotse kudu.	Khouto 4: Bokgoni bja go kgotsofatsa.	Khouto 3: Bokgoni bjo bo lekanego.	Khouto 2: Bokgoni bja go išega.	Khouto 1: Bokgoni bja go hlaelela kudukudu.
80–100% 11½–14	70–79% 10–11	60–69% 8½–9½	50–59% 7–8	40–49% 6–6½	30–39% 4½–5½	0–29% 0–4
-Tsebo e botsebotse ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o hlokometše tebelelo ya sererwa, ga a tšwe tseleng. -Diteng le dikgopolo di a nyalelana, setšweletšwa se na le dintlha tša go thekga sererwa. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakanywa sa mathomo se tšweletšwa se sengwalwakanywa kudukudu.	-Tsebo e botse ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o hlokometše tebelelo ya sererwa, ga go na le go tšwa tseleng. -Nyalelano ya diteng le dikgopolo ke ye kaone, di na le dintlha tša go thekga setšweletšwa. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakanywa sa mathomo se tšweletšwa se sengwalwakanywa kudukudu.	-Tsebo ya go kwagala ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o hlokometše tebelelo ya ditaba, o tšwele tseleng gannyane. -Setšweletšwa se tloga se nyalelana ka diteng le dikgopolo. -Tšweletšwa setšweletšwa sa go hlamega gabotse. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakanywa sa mathomo setšweletšwa sa go hlamega gabotse. -O šomišitše melao ya maleba ya sebopego gabotse.	-Tsebo ye e lekanego ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Mongwalo o tšwele tseleng, fela se ga se thibeletse tlhalošo. -Setšweletšwa se nyakile go nyalelana ka diteng le dikgopolo, se na le dintlha tše dingwe tša go thekga sererwa. -Bohlatse bja Peakanyo le/ sengwalwakanywa sa mathomo se tšweletšwa sa go amogelela sa lelemetlaletšo la bobedi. -O šomišitše melao ya maleba ya sebopego.	-Tsebo ya magareng ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Dikarabo tša mešomo di laetša tebelelo ya go hlaelela. -Mongwalo o tšwele tseleng, tlhalošo ga e kwagale gabotse. -Nyalelano ya magareng ya dikgopolo le diteng, setšweletšwa se na le dintlha tše mmašwa tša go thekga sererwa. -Bohlatse bja Peakanyo le/ sengwalwakanywa sa mathomo se tšweletšwa sa go hlamega gabotse. -O šomišitše melao ya maleba ya sebopego.	-Tsebo ya fase ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Dikarabo tša mešomo di laetša tebelelo ya go hlaelela. -Mongwalo o tšwele tseleng, tlhalošo ga e tšwelele mo gontši. -Setšweletšwa ga se nyalelana ka dikgopolo le diteng mo gontši, se na le dintlha di se kaenana tša go thekga sererwa. -Bohlatse bja go hlaelela bja Peakanyo le/ sengwalwakanywa sa mathomo. -O šomišitše melao ya sebopego ka go se e kwešise, ye mengwe e tlogetšwe.	-Ga go na tsebo ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Mongwalo o tšwele tseleng, tlhalošo ga e kwagale. -Ga go na nyalelano ya dikgopolo le diteng, se na le dintlha tše nnyane kudu tša go thekga sererwa. -Peakanyo le/ sengwalwakanywa sa mathomo ga se tša maleba. -Setšweletšwa se hlagišitšwe ka bofokodi. -Ga se a šomiša melao ya maleba ya sebopego.

**DITENG,
PEAKANYO LE
TLHAMEGO
(MEPUTSO 14)**

POLELO, SETAELE LE PALOBO- HLATSE (MEPUTSO 6)	5-6 -O šomišitše melao ka moka ya maleba ya sebopego. -Polelo ya setšweletšwa mo gontši e nepagetše ebile se hlamilwe gabotse. -Tlotlontšu mo gohle ke ya maleba go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele mo gontši se nepagetše. -Setšweletša ga se na le phošo go laetša gore se badišitšwe le go ntšhwa diphošo. -Botelele ke bja maleba.	4½ -Setšweletšwa se hlamilwe bokaone kudu ka maleba. -Tlotlontšu ke ye kaone ya maleba go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele mo gontši se nepagetše. -Setšweletša ga se na le phošo go laetša gore se badišitšwe le go ntšhwa diphošo. -Botelele ke bja maleba.	4 -Setšweletšwa se hlamilwe gabotse ka nepagalo. -Tlotlontšu e tloga e le ya maleba go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele se tloga se nepagetše. -Setšweletšwa se tloga se se na le phošo go laetša gore se badišitšwe le go ntšhwa diphošo. -Botelele ke bja maleba.	3-3½ -Tlhamego ya setšweletšwa e lekanetše. Diphošo ga di thibele kelelo ya dintlha. -Tlotlontšu e lekanetše go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele se nyakile se nepagetše. -Setšweletšwa se sa na le diphošo le ge se laetša go badišitšwa le go ntšhwa diphošo. -Botelele bo nyakile go ba bja maleba.	2½ -Setšweletšwa se hlamegile gabotsenyana, se na le diphošo tše ntši. -Tlotlontšu e a hlaelela ebile ga se ya swanela morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele se na le diphošo. -Setšweletšwa se na le diphošo tše ntši le ge se laetša se badišitšwe le go ntšhwa diphošo. -Botelele – telele kudu/kopana kudu.	2 -Tlhamego ya setšweletšwa e a fokola ebile go boima go e latela. -Tlotlontšu e nyaka phošollo ya go tselelela le gona ga e a lokela morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele ga se sepelelane le sererwa. -Setšweletšwa se tletše ka diphošo ebile se hlakahlakane le ge se badišitšwe le go ntšhwa diphošo. -Botelele – telele kudu/kopana kudu.	0-1½ -Tlhamego ya setšweletšwa e a fokola ebile go boima go e latela. -Tlotlontšu e nyaka phošollo ebile ga se ya lokela morero. -Setaele ga se sepelelane le sererwa. -Setšweletšwa se tletše ka diphošo ebile se hlakahlakane le ge se badišitšwe le go ntšhwa diphošo. -Botelele – telele kudu/kopana kudu.
---	---	--	--	--	---	--	--

KAROLO YA C: RUBRIKI YA GO LEKOLA DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO TŠE KOPANA LE DITŠWELETŠWA TŠA TSEBIŠO, MELAETŠA LE MAHLAKORENTŠI [20]

	Khouto 7: Bokgoni bjo bobotse go fetiša.	Khouto 6: Bokgoni bjo bobotse kudukudu.	Khouto 5: Bokgoni bjo bobotse kudu.	Khouto 4: Bokgoni bja go kgotsofatša.	Khouto 3: Bokgoni bjo bo lekanego.	Khouto 2: Bokgoni bja go išega.	Khouto 1: Bokgoni bja go hlaelela kudukudu.
DITENG, PEAKANYO LE TLHAMEGO (MEPUTSO 14)	80–100% 11½–14 -Tsebo ye botsebotse ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o hlokometše tebelelo ya ditaba, ga a tšwe tseleng. -Diteng le dikgopolo di a nyalelana, setšweletšwa se na le dintlha tša go thekga sererwa. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse kudukudu.	70–79% 10–11 -Tsebo ye botse ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o hlokometše tebelelo ya ditaba, ga go na le go tšwa tseleng. -Nyalelano ya diteng le dikgopolo ke ye kaone ya godingwana, di na le dintlha tša go thekga setšweletšwa. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse kudukudu.	60–69% 8½–9½ -Tsebo ya maleba ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o hlokometše tebelelo ya ditaba, o tšwele tseleng ganyane. -Setšweletšwa se tloga se nyalelana ka diteng le dikgopolo. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse sa nyalelana. -O šomišitše melao e mentši ya maleba ya sebopego.	50–59% 7–8 -Tsebo ya go lekanela ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Mongwalo o tšwele tseleng, fela se ga se thibeletse thalošo. -Setšweletšwa se nyakile go nyalelana ka diteng le dikgopolo, se na le dintlha tše dingwe tša go thekga sererwa. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go amogelela sa lelemetlaletšo la bobedi. -O šomišitše melao ya maleba ya sebopego.	40–49% 6–6½ -Tsebo ya magareng ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Dikarabo tša mešomo di laetša tebelelo e tshese. -Mongwalo o tšwele tseleng, thalošo ga e kwagale gabotse. -Nyalelano ya magareng ya dikgopolo le diteng, setšweletšwa se na le dintlha tše mmalwa tša go thekga sererwa. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega sa magareng sa lelemetlaletšo la bobedi. -O na le dikgopolo tša magareng tša dinyakwa tša sebopego, o tlogetše melao ye bohlokwa.	30–39% 4½–5½ -Tsebo ya mathomo ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Dikarabo tša mešomo di laetša tebelelo ya go lekanela. -Mongwalo o tšwele tseleng, thalošo ga e tšwelele mo gontši. -Setšweletšwa ga se nyalelane ka dikgopolo le diteng mo gontši, se na le dintlha di sekaenyana tša go thekga sererwa. -Ga go na bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo di a hlaelela. -O šomišitše melao ya sebopego ka go se e kwešise, ye mengwe e tlogetšwe.	0–29% 0–4 -Ga go na tsebo ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Mongwalo o tšwele tseleng, thalošo e no se kwagale ka gohle. -Dikarabo tša mešomo di laetša tebelelo ya go hlaelela. -Ga go na nyalelano ya dikgopolo le diteng, se na le dintlha tše nnyane kudu tša go thekga sererwa. -Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo ga e kgotsofatše. -Setšweletšwa se hlagišitšwe ka bofokodi. -Ga se a šomiša melao ya maleba ya sebopego.

	5-6	4½	4	3-3½	2½	2	0-1½
POLELO, SETAELE LE PALOBO- HLATSE (MEPUTSO 6)	-O šomišitše melao ka moka ya maleba ya sebopogo. -Polelo ya setšweletšwa mo gontši ke ya maleba ebile e hlamilwe gabotse. -Tlotlontšu mo gohle ke ya maleba go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele se nepagetše kudu. -Setšweletšwa ga se na le phošo go laetša gore se badišitšwe le go ntšhwa diphopho. -Botelele ke bja maleba.	-Setšweletšwa se hlamilwe bokaone ka nepagalo. -Tlotlontšu ke ya maleba ganyane go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele se nepagetše kudu. -Setšweletšwa ga se na le phošo go laetša gore se badišitšwe le go ntšhwa diphopho. -Botelele ke bja maleba.	-Setšweletšwa se hlamilwe gabotse ka nepagalo. -Tlotlontšu e tloga e nepagetše go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele e tloga e le sa maleba. -Setšweletšwa se tloga se se na le phošo go laetša gore se badišitšwe le go ntšhwa diphopho. -Botelele ke bja maleba.	-Tlhamego ya setšweletšwa e lekanetše. Diphopho ga di thibele kelo ya dintlha. -Tlotlontšu e lekanetše go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele se na le diphopho. -Setšweletšwa se na le diphopho tše ntši le ge se laetša se badišitšwe le go ntšhwa diphopho. -Botelele e nyakile go ba bja maleba.	-Setšweletšwa se hlamegile gabotsenyana, se na le diphopho tše ntši. -Tlotlontšu e a hlaelela ebile ga se ya swanela morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele se na le diphopho. -Setšweletšwa se na le diphopho tše ntši le ge se laetša se badišitšwe le go ntšhwa diphopho. -Botelele – telele kudu/kopana kudu.	-Tlhamego ya setšweletšwa e a fokola ebile go boima go e latela. -Tlotlontšu e nyaka phošollo ya go tseenelela le gona ga e a lokela morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele ga se sepelelane le sererwa. -Setšweletšwa se tletše diphopho le ge se badišitšwe le go ntšhwa diphopho. -Botelele ga se bja maleba – telele kudu/ kopana kudu.	-Tlhamego ya setšweletšwa e a fokola ebile go boima go e latela. -Tlotlontšu e nyaka phošollo ebile ga se ya lokela morero. -Setaele ga se sepelelane le sererwa. -Setšweletšwa se tletše ka diphopho ebile se hlaekahlakane le ge se badišitšwe le go ntšhwa diphopho. -Botelele – telelelelelele kopanapakopana.

KAROLO YA A: DITAODIŠO

POTŠIŠO YA 1

Ditaodišo tšeo di botšišitšwego.

1.1 le 1.3, le 1.5.2 le 1.5.4 ke ditaodišotlhalošo.
1.2, 1.4, 1.5.1 le 1.5.3 ke ditaodišokanegelo.

Taodišokanegelo

Tlhalošo:

Yona e laodiša kanegelo goba tiragalo ye e fetilego. E ka ngwalwa go tšwa lehlakoreng le lengwe le le lengwe.

Tšeo di swanetšego go hlokomelwa ge go ngwalwa taodišo ya go anegwa:

- Kanegelo e swanetše go kgodiša le ge e theilwe godimo ga nonwane.
- Gantši taodišo ye e ngwalwa ka lebaka le le fetilego.
- Ditemana tša matseno di swanetše go tanya šedi ya mmadi.
- Kanegelo ge e le ye botse e swanetše go ba le ntlha ye e e laetšago.
- Thumo ya moswananoši ya go kgahliša e a kgotsofatša.
- Kgahlego ya mmadi e swanetše go lotwa go fihla mafelelong.
- Taodišo ya go anega gantši e na le mokgwa wa go hlaloša.

Taodišotlhalošo

Tlhalošo:

Ka taodišotlhalošo, mongwadi o hlaloša selo se sengwe gore mmadi a kgone go itemogela sona. Motho goba selo se sengwe di ka hlalošwa.

Tšeo di swanetšego go hlokomelwa ge go ngwalwa taodišo ye:

- Mongwadi o swanetše go hlagiša seswantšho ka mantšu.
- Kgetha mantšu le dikgopolo ka tlhokomelo gore o fihlelele seo se nyakegago.
- Dikakanyo malebana le go bona, go kwa, go kgwatha le modumo di ka šomišwa go dira gore tlhalošo e kwešišege.
- Diriša dikapolelo ka tsela ya maleba.
- O swanetše go ba le boitemogelo bja hlogo yeo o ngwalago ka yona.

PALOMOKA YA KAROLO YA A: 40

KAROLO YA B: DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO TŠE TELELE

POTŠIŠO YA 2

2.1 Poledišano ya go ngwalwa.

E tšea sebopego sa tiragatšo, papadi goba terama ka gore go amega batho ba go feta o tee ka palo bao ba šielanago ka polelo.

Go hlokomelwe dintlha tše:

- Poledišano yeo e kgone go bapalega.
- Mmadi a kgone go hwetša sererwa ge a dutše a e bala.
- Bakgathatema ba swarelele sererwa.
- Ba laetše tsebo ye e tseneletšego ya polelo, go swana le: polelo ya mekgwa, ditlamorago tša go ima o sa le morutwana.
- Ba ka šomiša mabokgoni a go rerišana gore go fihlelelwe tumelelano.
- Go be le matseno le mafelelo a go goga šedi ya mmadi.
- Ditšhupasefala di laetšwe ka tshwanelo.

2.2 Pego

Pego e swanetše go laetša tše di latelago:

- Boithekgo/Bokamorago bja pego.
- Diteng tšeo di lebanego le ntwana ya barutwana.
- Diteng di akaretše dikgopolo le dikgopolotlaleletšo tše di laetšago maitshwaro a barutwana.
- E tšweletše matseno, mmele le mafelelo.
- E laetše kgodišo ya tatelano ya dikgopolo.
- Tšhomišopolelo ya maleba.
- Retšistara le segalo tša semmušo.
- E laetše bohlatse bjo bo kgodišago bja seo se diregilego.
- Leina le boitsebišo bja moithuti le tshaeno.

2.3 Lengwalo la keletšo

- Lengwalo le swanetše go laetša gore mongwadi o tsebana ebile o tlwaelane le moamogedi.
- Maikemišetšo a lengwalo a swanetše go tšweletša polelo ye e eletšago le go kgalema.
- Retšistara le segalo e be tša go aga.
- Lengwalo le laetše tše di latelago:
 - Sebopego le botelele bja maleba
 - Atrese ya mongwadi/moromedi
 - Madume/Matseno
 - Mafetšo a maleba bjalo ka "Mogwera wa gago/Wa gago" le leina.

2.4 **Lengwalo la kgopelo ya mašelang.**

- Lengwalo le swanetše go nepiša.
- Lengwalo le laetše mabaka ka moka a kgopelo/bohloki.
- Lengwalo le tšweletše ditšhišinyo tša maleba.
- Retšistara le segalo e be tša semmušo.
- Lengwalo le laetše tše di latelago:
 - Sebopego le botelele tša maleba.
 - Atrese ya mongwadi/moromedi.
 - Atrese ya moamogedi.
 - Matseno.
 - Mafetšo a maleba: "leina le sefane".

PALOMOKA YA KAROLO YA B: 20

KAROLO YA C: DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO TŠE KOPANA**POTŠIŠO YA 3****3.1 Maphephetsebiši**

- Go be le hlogo ya seo se tsebišwago.
- Go be le tshedimošo ka botlalo.
- Taetšo ya letšatši, lefelo le nako ge di nyakega.
- Go be le morero.
- Retšistara e be ya maleba.

Sebopego

- Hlogo ya maatlakgogedi.
- Dikgopolo tšeo di hlathollago kgopolokgolo.
- Šomiša fonte ya go fapana.
- E kgabišwe.
- E be ka gare ga lepokisi

3.2 Ditaelo

- Mabapi le eng?
- Di tšwelele ka mokgwa wa ntlha goba tlhalošo ka temana.
- E be tša malebana le tshedimošo.
- Retšistara e be ya maleba.

3.3 Karata ya memo

Ela hloko tše di latelago:

- Leina/maina a bamengwa
- Tšatšikgvedi ya moletlo.
- Nako.
- Lefelo.
- Morero.
- Retšistara le polelo e be tša maleba.
- E be ka gare ga lepokisana.
- Fonte e be ya maleba.
- Go be le taetšo ya mahlakore a mabedi (Mohlala: lehlakore la leina le atrese le lehlakore la molaetša).

PALOMOKA YA KAROLO YA C: 20
PALOMOKA YA TLHAHLOBO: 80